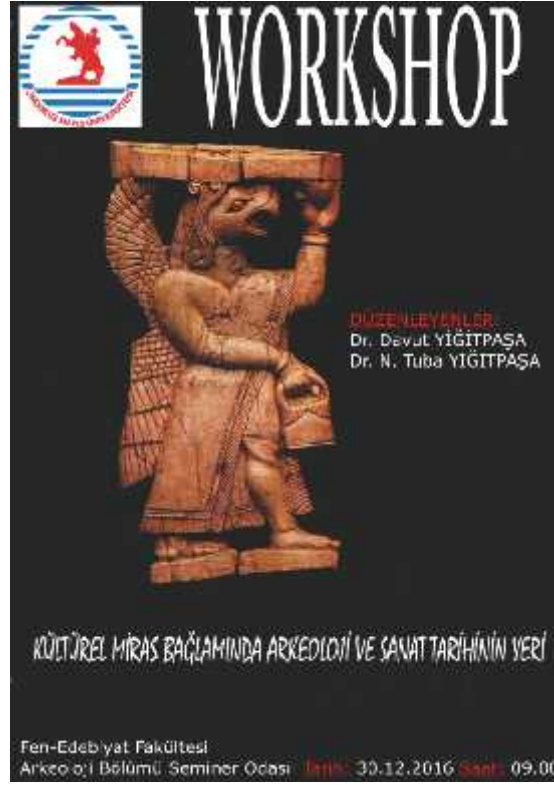

HABER / NEWS

WORKSHOP

“KÜLTÜREL MİRAS BAĞLAMINDA ARKEOLOJİ VE SANAT TARİHİNİN YERİ”

Davut YIGITPAŞA*
N. Tuba YIGITPAŞA**
Akın TEMÜR***

* Yrd. Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Kurupelit Kampüsü/SAMSUN. davut.yigitpasa@omu.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Kurupelit Kampüsü/SAMSUN. tubayigitpasa@omu.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Kurupelit Kampüsü/SAMSUN. akin.temur@omu.edu.tr

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü Ö retim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Davut Yi itpa a ve Sanat Tarihi Bölümü Ö retim Üyesi Yrd. Doç. Dr. N. Tuba Yi itpa a'nın birlikte düzenledi i “Kültürel Miras Ba lamında Arkeoloji ve Sanat Tarihinin Yeri” adlı Workshop 30 Aralık 2016 tarihinde Arkeoloji Bölümü Seminer Salonu'nda gerçekleştirildi. Atölye çalı masına Arkeoloji, Sanat Tarihi, Sosyoloji, Co rafa, Tarih ve Türk El Sanatları Bölümü'nden 12 Ö retim Üyesi, 2 Ö retim Görevlisi, 1 Doktora ve 10 Yüksek Lisans Ö rencisi katıldı.

“Kültürel Miras” ara tırmalarına yer vermek, farklı disiplinlerden bilim insanlarını bir araya getirmek, sorunlara de inmek ve bu konularda çözüm önerileri sunmak amaçlı workshop'ta; önceki ku aklar tarafından olu turulmu ve evrensel de erlere sahip oldu una inanılan eserleri kapsayan ‘kültürel miras ve onun ürünleri olan somut ve somut olmayan kültür mirasları’ üzerinde duruldu. Somut Kültürel Miras, tarihî yerleri, binaları, anıtları, kısaca insan eliyle yapılmı her eyi kapsayan eserlerdir. Somut Olmayan Kültürel Miras ise, "toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ili kin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar anlamına gelir."

“Birçok eser hâlen yurtdı nda”

Workshop'ta öne çıkan bir ba ka konu ise “kültür varlı ı kaçakçılı ı” olmu tur. Topraklarının tümü açık hava müzesi niteli inde olan ve hemen hemen her yerinde kültür varlı ına rastlanan ülkemiz, bunun do al sonucu olarak kültür varlı ı konusunda en fazla zarar gören ülkelerden biri haline gelmi tir. Osmanlı Devleti döneminde kültür varlıklarının ya malanmasını önlemek adına bazı yasaların çıkarılmı olmasına ra men Anadolu'nun tarihsel ve kültürel geçmi ini yansıtan birçok eserin hâlen yurtdı nda oldu una i aret edildi. Akademisyenler bu çerçevede; ilgili kurumlarla i birli i ile yapılan kapsamlı çalı malar ve ısrarlı giri imler sonucunda birçok eserin ülkemize iadesinin sa landı ını da dile getirdi. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun bazı maddeleri 1987 yılında 3386 sayılı kanun ile de i tirilmi tir. Korunması gerekli kültür varlıklarının tahribi yasaklanmı , bulunan eserlerin en kısa zamanda resmi makamlara haber verilmesi hükme ba lanmı , eserlerin yurtdı na çıkmasını engelleyici hükümler getirilmi , aksine hareket edenlerin haklarında yasal i lem ba latılarak cezai yaptırımların uygulanması kanunla hükme ba lanmı tır. Bu kanun yönetmeliklerle desteklenmi tir.

“ nsanlar tüketim ve bilgi kirlili ine kar ı yerel de erlere sarılıyorlar”

Katılımcılar; küreselle menin bir sonucu olarak giderek de i en dünya düzeni ve ya am ko ullarının insanları yeni arayılara yöneltti ini kaydederek insano lunun; artık

ileti mi, kayna mayı ve de i mi kolayla tıran modernizmin yol açtı ı tüketim ve bilgi kirlili ine, yerel de erlerini koruyarak ve geli tirerek kar ı koymaya çalı ır hâle geldi ine vurgu yaptılar. Katılımcı akademisyenler devamında u bilgiye yer verdiler: “Bu workshop ile de yerel de erlere sahip çıkılması, bu de erlerin korunması ve geli tirilmesi amacıyla “Sakin ehir” (Citta Slow) kavramı ve bu hareketin kültürel mirasın korunması ve aktarımındaki etkinli i ön plana çıkartılmı tır.”

“Kültür mirasımız gençli e kazandırılmalı ve korunmalı”

Dünya Kültürel ve Do al Mirasın Korunması Sözle mesi kültür mirasını üç sınıfta gruplandırmaktadır: Anıtlar, Yapı toplulukları, Sitler. "Kültür, insanlı ın ortak mirasıdır. Her millet; dil, kültür, tarih mirasıyla dünyada yerini alır. Bireylerin kökle mesini ve toplumsalla masını sa layan kültür mirasları geçmi in tanıklarıdır. Bu yönleriyle gelece in ekillenmesinde etkindirler. Çalı mada yer alan bilim insanları ele alınan, tartı lan dü ünçe ve öneriler do rultusunda izlenim ve beklentilerini u ifadelerle aktardılar: “Binlerce yıllık bir süreçten süzülerek günümüze kadar gelen kültür mirası insan uygarlı ının hafızasının görsel yansımalarıdır. Bunlar aynı zamanda genç ku aklara aktarılması, bunlardan yararlanılmasının sa lanması ve sahip çıkılma bilincinin a ılanması gereken önemli de erler bütünüdür. Burada önemli olan geçmi le gelece in bir bütün olarak de erlendirilmesi, kültür mirasımızın gençli e kazandırılarak korunmasının temin edilmesidir. Sosyal kazanımlarla gençli in; geçmi ten alaca ı güç ve kuvvetle dü ünçe ufkunun geni lemesi ve çok eyler ba arabilece i inancını kazanması sa lanabilece i gibi gerek yurt içi gerekse yurt dı ı ı kültür turizmiyle ekonomik yönden bulundu u co rafyaya ayrı bir de er katması mümkün olacaktır. Bu ba lamda arkeoloji geçmi le gelece in bulu ma noktasında önemli bir role sahip bir bilim dalıdır.”

Ayrıca Kültür varlı ı kaçakçılı ının nedenleri, müzeler, açık hava müzeleri, yasa, yönetmelikler, Arkeoloji ve Sanat Tarihi'nin sorunları gibi konular üzerinde de sunumlar yapıp tartı ılmı tır.

Birle mi Milletler E itim, Bilim ve Kültür Örgütü UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), bütün insanlı ın ortak mirası olarak kabul edilen evrensel de erlere sahip kültürel ve do al varlıkları dünyaya tanıtmak, toplumda söz konusu evrensel mirasa sahip çıkacak bilinci olu turmak ve çe itli sebeplerle bozulan, yok olan kültürel ve do al de erlerin ya atılması için gerekli i birli ini sa lamak amacıyla “Dünya Kültürel ve Do al Mirasının Korunmasına Dair Sözle me” kabul edilmi tir. Uluslararası önem ta ıyan ve bu nedenle takdire ve korunmaya de er do al olu umlara, anıtlara ve sitlere “Dünya Mirası” statüsü tanınmaktadır. 2016 yılı itibariyle Dünya

genelinde UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kayıtlı 1052 kültürel ve do al varlık bulunmakta olup bunların 814 tanesi kültürel, 203 tanesi do al, 35 tanesi ise karma (kültürel/do al) varlıktır. Her yıl gerçekleştirilen Dünya Miras Komitesi toplantıları ile bu sayı artmaktadır.

Ö retim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Davut Yi itpa a ülke olarak üyesi oldu umuz UNESCO'nun UNESCO UNITWIN Underwater Archaeology Network'a kurumların da katılabildi ini belirterek bu minvalde OMÜ'nün de üyelik çalı maları için ön hazırlık yaptı ını ve gerekli kriterleri sa lama noktasında çalı malar yürüttü ünü sözlerine ekledi. Arkeoloji Bölümü Sualtı Arkeolojisi Anabilim Dalı'mızın olması ve OMÜ'de 16-18 Aralık 2016 tarihinde "10th International Symposium on Underwater Research, Black Sea Archaeology" adlı Uluslararası sempozyum gerçekleştirimi olmamız önemli. Biraz da sualtı aktiviteleri yapmamız halinde 2 Haziran 2017 yılındaki üyelik toplantısına katılabileceklerini bildirdi.

Yukarıda belirtilen içerikler do rultusunda "Kültürel Miras Ba lamında Arkeoloji ve Sanat Tarihinin Yeri" workshopu, konunun tüm ilgililerinin katkıları ile tamamlanmıştır. Atölye çalı ması sonucunda Kültürel Miras ile ilgili olarak katılımcıları sunumları ve tespit edilen eksiklikler veya yapılması gerekti ine inanılan çalı malar moderatörlerin sunumlarıyla aktarılmıştır. Son bölümde söz alan katılımcılar gerçekleştirilen sunumların ardından her bir konu ba lı ı için kendi görüşlerini belirtmişler ve di er ara tırmacıların konu ba lıkları ile ilgili olarak yapılması gerekli olanlar ile ilgili görüşlerini aktarmışlardır. Workshop sonuç raporu da bu görüş ler neticesinde olu turulmu tur.

Bildiri özeti ta ıyan yukarıdaki tartışmalardan sonra bu önemli konunun daha etkili sonuçlarını elde edebilmek için workshopun her yıl yapılması kararı alınmıştır.